

ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИНИ КАТЕГОРИЯДАШТИРИШ СИЁСАТИ НАЗАРИЯЛАРИ КЛАССИФИКАЦИЯСИ

ТДТрУ катта ўқитувчиси - Маликов Бехзоджон Қуролович

ТДТрУ талабаси - Давронов Ферузбек Хушнуд ўғли

Ўзбекистон Республикасининг “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги қонунига мувофиқ, давлат хизматининг лавозимлари Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, шунингдек марказий ва минтақавий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан белгиланиши мумкин. Давлат хизматининг турлари бўйича давлат хизматининг лавозимлари қуйидаги турларга бўлиниши мумкин: 1) фуқаролик давлат хизматининг лавозимлари: а) миллий, давлат хизмати лавозимлари; б) ҳудудий ва туман давлат хизматининг лавозимлари; 2) ҳарбий лавозимлар; 3) ҳуқуқни муҳофаза қилиш хизматининг лавозимлари. Давлат органида ҳар хил турдаги давлат хизмати лавозимлари ташкил этилиши кўзда тутилган. Хорижий мамлакатлар тажрибаларида давлат хизматининг турлари тўғрисидаги махсус қонунлар ва маҳаллий давлат хизмати тўғрисидаги қонунлари маҳаллий давлат хизмати лавозимларини гуруҳлар ва (ёки) тоифалар бўйича тақсимлайди.

Мазкур қонуннинг 22 – моддасида Давлат лавозимлари ва уларнинг даражаси (миллий, республика, ҳудудий ва туман) гуруҳлар ва категорияларга таснифланган давлат фуқаролик хизмати давлат лавозимлари реестри Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан белгиланади. Давлат фуқаролик хизмати батафсил Реестри давлат фуқаролик хизмати масалалари бўйича ваколатли орган томонидан олиб борилади. Шунингдек унга киритилаётган барча ўзгартириш ва қўшимчалар, давлат фуқаролик хизмати ишлари бўйича ваколатли органнинг расмий веб-сайтида чоп этилиши лозим.

Давлат фуқаролик хизмати, ҳарбий лавозимлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш хизмати лавозимларидаги лавозимларнинг нисбати Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони билан белгиланади. Қонунлар ёки Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари миллий давлат давлат хизматидаги лавозимлар ва маҳаллий давлат фуқаролик хизматидаги стандарт лавозимлар нисбатини белгилайди.

Давлат хизматининг лавозимларига қўйиладиган малака талаблари қонунлар ва марказий ва минтақавий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан белгиланади. Ўзбекистон Республикасининг “Давлат давлат хизмати тўғрисида”ги қонуни давлат хизматининг лавозимларига малака талабларини белгилайди (22-модда). Жумладан: Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг давлат реестри Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тасдиқланади ҳамда махсус ваколатли давлат органи томонидан юритилади. Давлат фуқаролик

хизмати лавозимларининг давлат реестри, шунингдек унга киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар махсус ваколатли давлат органининг расмий веб-сайтида эълон қилинади.

Давлат лавозими бир шахс томонидан давлат органининг ваколатларини амалга ошириш бўйича функция ва ваколатлар рўйхатини белгилайди. Маҳаллий давлат органларидаги давлат лавозимлари Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва бошқа қонун ҳужжатлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари билан белгиланади. Давлат хизматининг лавозимларини тоифалар ва гуруҳларга ажратиш мумкин. Давлат хизмати лавозимларининг тоифалари:

1) раҳбарлар - давлат органлари ва уларнинг таркибий бўлинмалари раҳбарлари ва раҳбарларининг ўринбосарлари лавозимлари, ижроия органларининг ҳудудий органлари ва уларнинг таркибий бўлинмалари раҳбарлари ва раҳбарларининг ўринбосарлари лавозимлари, давлат органлари ва уларнинг ваколатхоналари раҳбарлари ва раҳбарларининг ўринбосарлари лавозимлари. муайян ваколат муддатига ёки ваколат муддати чекланмаган ҳолда алмаштирилган таркибий бўлинмалар;

2) маслаҳатчилар - давлат лавозимларини эгаллаган шахсларга, давлат органлари раҳбарларига, федерал ижро этувчи ҳокимият органларининг ҳудудий органлари раҳбарларига ва давлат органларининг ваколатхоналари раҳбарларига ўз ваколатларини амалга оширишда ёрдам бериш учун ташкил этилган ва маълум вақт давомида эгаллаб турган лавозимлар; ушбу шахслар ёки раҳбарларнинг ваколат муддати билан чекланган;

3) мутахассислар - давлат органлари томонидан белгиланган вазифалар ва функцияларнинг бажарилишини профессионал таъминлаш учун ташкил этилган ва ваколат муддати чекланмаган ҳолда тўлдириладиган лавозимлар;

Гуруҳлар	Категориялар
Раҳбарият (А)	А1 – Раҳбар А2 – Раҳбарнинг биринчи ўринбосари А3 – Раҳбар ўринбосари А3 ¹ – Раҳбар маслаҳатчиси
Таркибий тузилма раҳбарияти (В)	В1 – Департамент раҳбари, раҳбар маслаҳатчиси В1 ¹ – Департамент раҳбарининг биринчи ўринбосари В1 ² – Департамент раҳбари ўринбосари В2 – Бошқарма бошлиғи В2 ¹ – Бошқарма бошлиғи ўринбосари В3 – Бўлим бошлиғи, раҳбар ёрдамчиси В4 – Бўлим бошлиғи ўринбосари В4 ¹ – сектор бошлиғи

Мутахассислар (С)	С1 – Бош мутахассис С2 – Етакчи мутахассис С3 – Катта мутахассис С4 – Мутахассис
--------------------------	---

Ўзбекистон Республикасининг “Давлат давлат хизмати тўғрисида”ги қонунининг 23-моддасига кўра, давлат хизматининг лавозимлари гуруҳларига қуйидагилар киради: 1) давлат хизматининг олий лавозимлари; 2) давлат хизматининг асосий лавозимлари; 3) давлат хизматидаги асосий лавозимлари. Айрим хорижий мамлакатларда бу даражалар давом эттирилиб, 4) давлат хизматининг юқори лавозимлари; 5) давлат хизматининг кичик лавозимлари ҳам киритилган.

Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг гуруҳлари	Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг тоифалари	Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг малака даражалари
Сиёсий	Раҳбар кадрлар	Олий даражали маслаҳатчи 1-даражали маслаҳатчи 2-даражали маслаҳатчи 3-даражали маслаҳатчи
Бошқарув	Бошқарув кадрлари	1-даражали хизматчи 2-даражали хизматчи 3-даражали хизматчи
Ёрдамчи	Мутахассислар	4-даражали хизматчи 5-даражали хизматчи 6-даражали хизматчи

“Раҳбарлар” ва “маслаҳатчилар” тоифаларидаги лавозимлар давлат хизмати лавозимларининг энг юқори, асосий ва етакчи гуруҳларига бўлинади. “Мутахассис” тоифасидаги лавозимлар давлат хизмати лавозимларининг энг юқори, асосий етакчи ва юқори гуруҳларига таснифланади. Қонун чиқарувчи “мутахассислар билан таъминлаш” тоифасидаги лавозимларни давлат хизматининг асосий, етакчи, юқори ва кичик лавозимларига ажратади.

Давлат хизматининг конституциявий асосларини ишлаб чиқиш ва конкретлаштиришнинг энг муҳим ҳуқуқий манбаларидан бири бу Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг давлат лавозимлари тўғрисида”ги фармони бўлиб, у Ўзбекистон Республикасида давлат лавозимларининг жамланган рўйхатини белгилайди. Унда Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларда

назарда тутилган Ўзбекистон Республикаси давлат лавозимларининг номлари рўйхати мавжуд. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президенти, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати раиси, унинг ўринбосарлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси спикери ва Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил - Омбудсман, Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати Раиси ва унинг ўринбосарлари, вазир, Ўзбекистон Республикаси Администрацияси раҳбари ва унинг ўринбосарлари, Президент маслаҳатчилари, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори, Ҳисоб палатаси раиси, Ўзбекистон Республикаси МСК раиси, Ўзбекистон Республикаси судлари раислари ва уларнинг ўринбосарлари, Ўзбекистон Республикаси Конституцион суднинг судяси давлат лавозимлари мавжуд. Мазкур қонуннинг 22-моддасида келтирилишича, давлат лавозимлари ва уларнинг даражаси (миллий, республика, ҳудудий ва туман) гуруҳлар ва категорияларга таснифланган давлат фуқаролик хизмати давлат лавозимлари реестри (бундан буён – Реестр), Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан белгиланади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 3 октябрдаги ПФ-5843-сон [Фармонида](#) Давлат фуқаролик хизматчиларининг лавозимларини ваколатларга (сиёсий, маъмурий ва техник) ва уларнинг даражаларига (миллий, республика, вилоят ва туман (шаҳар) қараб таснифлаш асосида Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг давлат реестрини тасдиқлаш белгилаб қўйилган эди. Давлат фуқаролик хизмати батафсил Реестри давлат фуқаролик хизмати масалалари бўйича ваколатли орган томонидан олиб борилади. Реестри, шунингдек унга киритилаётган барча ўзгартириш ва қўшимчалар, давлат фуқаролик хизмати ишлари бўйича ваколатли органнинг расмий веб-сайтида чоп этилиши лозим.

Давлат органлари фаолиятини техник жиҳатдан таъминлаш мақсадида уларнинг штат жадвалига давлат лавозимларига тааллуқли бўлмаган лавозимлар киритилиши мумкин. Ўзбекистон Республикаси давлат органида ва маҳаллий давлат органида давлат хизмати лавозимлари бўлмаган лавозимлар тақдим этилиши мумкинлигини белгилайди. Ўзбекистон Республикасининг меҳнат қонунчилиги ушбу лавозимларни эгаллаган ходимларнинг меҳнат фаолиятини тартибга солади. Бундай лавозимлар деярли ҳар бир давлат органида, ҳам марказий, ҳам минтақавий давлат ҳокимияти органларида ташкил этилган.

Ҳозирги вақтда давлат хизмати тўғрисидаги кўплаб меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар мавжуд бўлса, давлат хизматчиларини давлат хизмати қандай таснифланган бўлса, худди шундай мезонлар бўйича таснифлаш тавсия этилади. Ўзбекистон Республикаси давлат хизматчиларининг ҳуқуқий мақоми Ўзбекистон Республикасининг “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги қонуни билан тартибга солинади.

Юқорида таъкидлангани каби, давлат фуқаролик хизматининг олий, юқори, асосий лавозимларини эгаллаб турган давлат хизматчиларининг давлат

хизматини эгаллаб турган гуруҳларига караб ажратиш мумкин. Агар давлат хизматчиларини таснифлаш мезони сифатида давлат хизматидаги кириш усулини оладиган бўлсак, у ҳолда сайланган давлат хизматчиларини алоҳида ажратиб кўрсатишимиз мумкин; тайинланган давлат хизматчилари; давлат хизматининг давлат лавозимини танлов асосида эгаллаган ходимлар.

Барча давлат хизматчилари икки гуруҳга бўлиниши мумкин: 1) қасамёд қилувчи шахслар (ҳарбий хизматчилар, божхона ходимлари, прокурорлар ва бошқалар); 2) қасамёд қилмайдиган ходимлар (масалан, вилоят ҳокимлигининг бошқарма ва бўлимлари ходимлари).

Агар давлат хизматчиларининг бўлиниши учун асос махсус касбий вазифалар ва давлат хизматининг хусусияти каби мезон бўлса, у ҳолда давлат хизматчилари ва ҳарбий ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш хизматидаги давлат хизматчилари (ҳарбий хизматчилар, милиция ходимлари, божхона органлари ходимлари ва бошқалар) алоҳида ажратилган.

Давлат ҳокимиятининг бўлиниши принципига мувофиқ вакиллик (қонун чиқарувчи), ижро этувчи ва суд ҳокимиятларида давлат лавозимларини эгаллаган давлат хизматчилари ажратилади. Шунингдек, бу ерда прокуратура, божхона органлари, Ҳисоб палатаси, Марказий сайлов комиссияси ва бошқаларда лавозимларни эгаллаб турган давлат хизматчиларининг алоҳида таъкидланиши мақсадга мувофиқдир.

Расмий ваколатлар ҳажмига кўра, давлат хизматчилари мансабдор шахсларга (баъзан уларни давлат органлари ходимлари деб ҳам аталади) ва мансабдор шахс бўлмаган ходимларга (оддий ходимлар) бўлинади. Мансабдор шахслар бўлган давлат хизматчилари орасида ҳокимият раҳбарлари ва вакилларини ажратиб кўрсатиш керак. Раҳбар ходимлар (бошлиқлар) ўзларига бўйсунувчиларга нисбатан чизиқли ҳокимиятнинг эгалари ҳисобланади. Маълумки, ҳокимият вакиллари ўз ваколатларини субъектларнинг бўйсунушидан қатъий назар амалга оширадилар ва бўйсунмайдиган ҳуқуқ субъектларига (жисмоний ва юридик шахсларга) нисбатан мажбурлов чораларини қўллайдилар. Раҳбар мансабдор шахслар кўпинча ҳокимият вакиллари (ички ишлар органлари раҳбарлари ва ўринбосарлари, давлат инспекциялари, марказий давлат органида ва маҳаллий давлат органида давлат хизматчиларининг реестри, шу жумладан давлат хизматчиларининг шахсий маълумотлари асосида шакллантирилган электрон оммавий ахборот воситаларида юритилади. Марказий давлат органида давлат хизматчилари реестрига ва қонунларда белгиланган ҳолларда маҳаллий давлат органларида маҳаллий давлат хизматчилари реестрига киритилган маълумотлар, Ўзбекистон Республикасининг бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлари давлат сирини ташкил этувчи маълумотларга, бошқа ҳолларда эса махфий характерга эга бўлган маълумотларга тааллуқлидир.

Марказий давлат органларидаги давлат хизматчиларининг реестри Марказий давлат хизматчилари реестрини ташкил қилади. Маҳаллий давлат органларидаги давлат хизматчиларининг реестри маҳаллий давлат хизматчиларининг реестрини ташкил қилади. Марказий давлат хизматчиларининг реестри ва маҳаллий давлат хизматчиларининг реестри Ўзбекистон Республикаси давлат хизматчиларининг жамланма реестрини ташкил қилади.

Марказий давлат хизматчилари реестрининг мазмуни ва юритиш тартиби, шунингдек Ўзбекистон Республикаси давлат хизматчиларининг жамланма реестрига киритилган маълумотлар рўйхати Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан белгиланади.

Ўзбекистон Республикасининг "Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида"ги қонуни иш берувчининг вакили томонидан Ўзбекистон Республикаси давлат хизматчилари реестрини юритиш тартибини белгилайди. Марказий давлат органларидаги давлат хизматчиларининг реестрлари ва маҳаллий давлат хизматчиларининг реестри Ўзбекистон Республикаси давлат хизматчиларининг йиғма реестрини ташкил этади, уни юритиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори билан тасдиқланади.

Айрим хорижий мамлакатлардаги каби "Ҳокимият вакили" атамаси бизнинг қонунларимизда норматив тарзда ўрнатилмаган. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 219-моддасида Ҳокимият вакилига ёки фуқаровий бурчини бажараётган шахсга қаршилик кўрсатиш тартибларини белгилайди¹. "Ушбу Кодекснинг ушбу ва бошқа моддаларида назарда тутилган ҳокимият вакили ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ёки назорат қилувчи органнинг мансабдор шахси, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда маъмурий ваколатларга эга бўлмаган унинг расмий қарамлигида шахсларга нисбатан бошқа мансабдор шахс ҳисобланади. Шундай қилиб, Кодекснинг изоҳида. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 318-моддаси ҳокимият вакилининг ўзига хос белгиларини белгилайди: 1) бу ҳуқуқни муҳофаза қилиш органининг мансабдор шахси, 2) бу назорат қилувчи органнинг мансабдор шахси, 3) бу бошқа мансабдор шахс; 4) муайян маъмурий ваколатлар фақат ҳокимият вакилига расмий қарам бўлмаган шахсларга нисбатан қўлланилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ходимларининг ҳуқуқий мақоми Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳужжатлари билан белгиланади. Мазкур Қонун Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳужжатлари томонидан тартибга солинмаган қисмларга нисбатан қўлланилади. Давлат органларига ишлашга таклиф этилган хорижий мутахассисларнинг ҳуқуқий мақоми контракт асосида белгиланади.

¹ Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси // <https://lex.uz/acts/111453>

Ўзбекистон Республикаси фуқароси давлат фуқаролик хизмати лавозимига тайинланган пайдан эътиборан давлат фуқаролик хизматчисининг ҳуқуқий мақомига эга бўлади ва давлат фуқаролик хизматчисининг фаолияти тугатилиши муносабати билан уни йўқотади².

Ҳар бир давлат хизматчиси Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари билан белгиланадиган ҳуқуқий мақомга эга. Бу давлат хизмати ҳуқуқий институтининг марказий элементи ҳисобланади, чунки бошқа барча элементлар давлат хизмати ва хизматчилар (кадрлар) фаолиятига хизмат қилиш учун мўлжалланган. Давлат хизмати ҳуқуқий институтининг бошқа элементлари давлат хизматчиларининг ҳуқуқий мақомини конкретлаштиради ва аниқлайди ва унинг салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқариш имконини беради. Масалан, меъёрий тартибда хизмат кўрсатиш тизими ёки давлат хизматида давлат лавозимларини эгаллаш йўллари белгиланмаган бўлса, ходимнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини самарали амалга ошириш ҳақида гапириш мумкинми?

Давлат хизматчилари томонидан амалга ошириладиган вазифалар ва давлат функциялари ва ваколатларининг ўзига хос хусусиятлари турли тоифадаги давлат хизматчиларининг ҳуқуқий мақомининг ўзига хос хусусиятларини белгилайди. Бошқача қилиб айтганда, давлат хизматчиларининг айрим турлари учун қонун чиқарувчи давлат хизматини ўташнинг алоҳида қоидаларини, алоҳида ҳуқуқ ва мажбуриятларни, хизмат муддатини чеклаш, аттестациядан ўтказишнинг (баҳолашнинг) муайян тартибини, жиноий жазони қўллаш, моддий жавобгарликка тортиш имконияти, интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортишни белгилаши мумкин.

Турли тоифадаги давлат хизматчиларининг ҳуқуқий мақомининг хусусиятлари кўпроқ даражада уларга юкланган вазифалар ва мансаб ваколатларининг табиати, давлат органлари фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари билан белгиланади. давлат хизматининг турли турларининг ўзига хос хусусиятлари, масалан: ҳарбий ва давлат хизмати, солиқ хизмати, дипломатик хизмат, вилоят маъмуриятининг фаолияти. Давлат хизматчиларининг алоҳида ҳуқуқий мақоми махсус низомлар билан белгиланади.

Давлат хизматчиларининг ҳуқуқий мақоми давлат хизмати қандай шароитларда амалга оширилишига ҳам боғлиқ. Шунинг учун давлат хизматчилари мақомининг хусусиятларини объектив равишда юзага келган ижтимоий-сиёсий ёки давлат-ҳуқуқий вазият билан аниқлаш мумкин: масалан, фавқулодда ёки ҳарбий ҳолатнинг жорий этилиши; сафарбарлик эълони; махсус қонунларда белгиланган бошқа маъмурий-ҳуқуқий режимларни жорий этиш.

² Ўзбекистон Республикасининг 2022 йил 8 августдаги “Давлат давлат хизмати тўғрисида”ги ЎРҚ-788-сон қонуни // (Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 09.08.2022 й., 03/22/788/0723-сон)

Бундай ҳолларда давлат хизматчиси мақомининг мазмуни сезиларли даражада ўзгариши мумкин; ходимлар қўшимча ваколатлар, ҳуқуқлар олишлари мумкин; улар махсус мажбуриятлари ва махсус хизмат шартлари ва юридик жавобгарликка тортилиши мумкин.

Давлат хизматининг умумий шартларига қуйидагилар киради: давлат хизматининг кадрлар таркибини шакллантириш; давлат хизматига қабул қилиш ва ундан ўтиш; синфий унвонлар, дипломатик унвонлар, ҳарбий ва махсус унвонлар бериш; иш стажи (давлат хизматининг умумий давомийлиги); давлат хизматчиларининг шахсий маълумотларини ҳисобга олиш; .

Муҳим масала - бу давлат хизматчиси мақомини олиш вақти. Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ҳар доим ҳам бу масалани аниқ ва аниқ ҳал қилмайди. Бироқ, бизнинг фикримизча, иккинчиси давлат хизматчиси мақомига хизмат кўрсатиш шартномаси тузилган пайтдан ва давлат хизмати лавозимига тайинлаш тўғрисида буйруқ (далолатнома) чиқарилган пайтдан бошлаб, яъни давлат хизматчиларининг ҳуқуқлари, унга нисбатан жавобгарлик чораларини қўллаш ва бошқалар. Вакант лавозимни эгаллаш учун танлов ўтказилаётганда давлат хизматчиси танлов натижалари тасдиқланган ва давлат хизматчиси лавозимига тайинлаш тўғрисида буйруқ чиқарилган пайтдан бошлаб ҳуқуқий мақомга эга бўлади. Баъзи ҳолларда, ходимнинг ҳуқуқий мақомга эга бўлиши учун бошқа шартлар ҳам мумкин (масалан, Давлат хизматчисининг ҳуқуқий мақомини йўқотиш давлат хизматида оид муносабатлар тугаган пайтдан бошлаб, давлат хизмати тугатилган пайтдан бошлаб содир бўлади: ишдан бўшатиш, истеъфога чиқиш, давлат хизматчиси лавозимни эгаллаш учун белгиланган ёшга эришиш. давлат хизмати лавозими. Баъзи ҳолларда регламентлар давлат хизматининг муайян шартларини белгилайди.

Давлат хизмати кадрларини шакллантириш қуйидагилар билан таъминланади:

давлат кадрлар захирасини, давлат органида кадрлар захирасини, маҳаллий давлат органларининг кадрлар захирасини, давлат хизмати лавозимларини эгаллаш учун маҳаллий давлат органида кадрлар захирасини яратиш, шунингдек, ушбу кадрлар захирасидан самарали фойдаланиш;

давлат хизматчиларининг касбий фазилатларини ривожлантириш;

давлат хизматчиларининг аттестация ва малака имтиҳонини топшириш жараёнида касбий фаолияти натижаларини баҳолаш;

давлат хизматчиларининг расмий (хизмат) ўсиши учун имкониятлар яратиш;

замонавий кадрлар технологияларидан фойдаланиш;

таълим дастурлари ва давлат таълим стандартларини қўллаш.

Давлат хизматчиси ҳуқуқий мақомининг асосий элементи давлат хизматининг демократлигини очиб берувчи ва унинг самарали фаолият

юретишини белгилаб берувчи давлат хизматчисининг ҳуқуқларидир. Ўзбекистон Республикасисининг “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги қонуни ва давлат хизматининг тегишли турига оид бошқа қонунлар билан белгиланган давлат хизматчисининг ҳуқуқларини уч гуруҳга бўлиш мумкин:

- 1) ходимларнинг ўз ҳуқуқий ҳолати ва ҳуқуқий ҳимоясини тушунишларини таъминлаш;
- 2) хизмат вазифаларини бевосита бажаришга ҳисса қўшиш;
- 3) давлат хизматчисининг расмий фаолиятини кучайтиришга, унинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишга кўмаклашиш ҳамда ходимнинг ижтимоий кафолатларини таъминлаш.

REFERENCES

1. Ўзбекистон Республикасисининг 2022 йил 8 августдаги “Давлат давлат хизмати тўғрисида”ги ЎРҚ-788-сон қонуни // *(Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 09.08.2022 й., 03/22/788/0723-сон)*
2. Старилов Ю. Н. Службное право. Учебник. –М.: Бек, 1996. –698 с.; Овсянко Д. М. Государственная служба Российской Федерации: Уч. пособие для студентов юр. фак. и институтов. –М.: Юристь, 1996. –208 с.
3. Старилов Ю. Н. Службное право. Учебник. –М.: Бек, 1996. –698 с.; Овсянко Д. М. Государственная служба Российской Федерации: Уч. пособие для студентов юр. фак. и институтов. –М.: Юристь, 1996. –208 с.
4. Равшанов Ф. Ўзбекистон Республикасида раҳбар кадрлар танлаш асослари. Сиёсий фанлар доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. –Т.: 2009. –Б.358
5. Бехзоджон Қуролович Маликов ЎЗБЕКИСТОНДА ДАВЛАТ ХИЗМАТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШДАГИ МУАММОЛАР // *Academic research in educational sciences. 2021. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zbekistonda-davlat-hizmatini-tartibga-solishdagi-muammolar> (дата обращения: 20.12.2022).*
6. Маликов, Б. Қ. (2021). ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИГА ДОИР СИЁСИЙ ҚАРАШЛАРИ. *Scientific progress*, 1(4), 207-212.
7. Маликов, Б. Қ., & Икромов, Д. Р. Ў. (2022). ШАРҚ ТАЪЛИМОТИДА ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ ҲОЯЛАРИ. *Academic research in educational sciences*, 3(TSTU Conference 2), 483-487.
8. Маликов, Б. Қ. (2021). ЁШЛАРНИ САЛБИЙ МАФКУРАВЙИ ТАХДИДЛАРДАН ХДМОЯ КИЛИШ-ДАЁТИЙ ЗАРУРИЯТ YANGI O'ZBEKISTONDA ILM-FAN VA TA'LIM ILMIY-METODIK JURNALI. ISSUE, 1(1), 202-206.
9. Маликов, Б. Қ., & Абдураимов, О. К. Ў. (2022). ХУҚУҚИЙ БАРКАМОЛЛИК ВА МАЪНАВИЯТ. *Academic research in educational sciences*, 3(TSTU Conference 2), 449-453.
10. Маликов, Б. Қ., & Дехқонбоев, Ш. Б. Ў. (2022). ХУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ ХУҚУҚИЙ ДЕМОКРАТИК ДАВЛАТ БАРПО ЭТИШНИНГ МУҲИМ

- ОМИЛИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 2), 462-466.
11. Маликов, Б. Қ., & Эшқурбонов, А. И. Ў. (2022). АДОЛАТЛИ ЖАМИЯТДА ОДИЛ СУД СИФАТИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 2), 467-472.
 12. Маликов, Б. Қ., & Хамроқулов, Б. К. Ў. (2022). ЎЗБЕКИСТОН КОНСТИТУЦИЯСИДА ИНСОН ВА ТАБИАТ ҚАДРИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 2), 473-478.
 13. Маликов, Б. Қ., & Хамроқулов, С. К. Ў. (2022). ИСЛОМ КАРИМОВ АСАРЛАРИДА КОНСТИТУЦИЯ ВА ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ ҒОЯЛАРИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 2), 479-482.
 14. Маликов, Б. Қ., & Болиева, Н. Қ. Қ. (2022). ХУҚУҚИЙ НИГИЛИЗМНИНГ ИЖТИМОИЙ ХАВФИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 2), 458-461.
 15. Маликов, Б. Қ., & Бўриев, З. Б. Ў. (2022). ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДА ХУҚУҚИЙ ОНГНИНГ АҲАМИЯТИ. Academic research in educational sciences, 3(TSTU Conference 2), 454-457.
 16. Jumaniyoz Ramatov, Rozigul Umarova, Rashid Baratov, Mirshod Khasanov, Siroj Sultonov, & Fayzulla Kushakov (2022). MODERN REQUIREMENTS FOR THE SPIRITUAL IMAGE OF YOUNG PEOPLE AND ITS MANIFESTATION IN PRACTICE. Academic research in educational sciences, 3 (10), 582-586.
 17. Ramatov, J.S., & Khasanov, M.N. (2022). SOCIAL ASPECTS OF PROFESSIONAL QUALITY IMPROVEMENT (ON THE EXAMPLE OF THE RAILWAY SECTOR). Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2 (6), 969-976.
 18. Раматов, Ж.С., Валиев, Л.А., & Хасанов, М.Н. (2022). XIX АСРДА ҲИНДИСТОНДАГИ ИЖТИМОИЙ – ФАЛСАФИЙ ЖАРАЁНЛАР. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2 (6), 1070-1078.
 19. Жўрабоев, Н. Ю., Кушаков, Ф. А., Султанов, С. Ҳ., & Хасанов, М. Н. (2022). КОНФУЦИЙЛИК ХУСУСИЯТЛАРИДАН ХИТОЙ ФАЛСАФАСИНИНГ КЕНГАЙИШИ. World scientific research journal, 9(2), 37-42.
 20. Ruzigul, U., Nasirjan, J., Dilmurodkhakim, A., Mirshod, H., & Urozboy, E. (2020). Rationale and history of human reflections in the muslim philosophy. International Journal of Advanced Science and Technology, 29(5), 1453-1458.